

Tányér az *Andrássy-ebédlő* készletéből | Plate from the *Andrássy dinner service*, Zsolnay, 1898

DEKORTERV | DESIGN BY: RIPPL-RÓNAI JÓZSEF

Porcelánfajansz, magas tűző mázas festés.

Fazonszám | Form number: 2655

Magasság | height: 2 cm, átmérő | diameter: 21 cm

Jelzés | Signed: bélyegzett TJM családi, valamint masszába nyomott ZSOLNAY PÉCS márkajelzések, masszába nyomott 9, máz alatt bélyegzett 18. | stamped TJM family and impressed ZSOLNAY PÉCS trademarks, impressed 9, number 18 stamped under glaze.

PÁRDARABJA (A PÉCSI JANUS PANNONIUS MÚZEUM GYŰJTEMÉNYÉBEN,
51.5059.1 LETÁRI SZÁMON SZEREPLŐ DARAB) KIÁLLÍTVÁ ÉS REPRODUKÁLVA |
PENDANT EXHIBITED AND REPRODUCED

IN THE COLLECTION OF JANUS PANNONIUS MUSEUM, INV. NR. 51.5059.1:

- | Lélek és forma. Magyar Művészet 1896-1914,
Magyar Nemzeti Galéria és Idegenforgalmi Propaganda és Kiadó Vállalat, 1986, 136. oldal
- | PANORAMA: Architecture and Applied Arts in Hungary 1896-1916.
Museum of Contemporary Art, Sapporo, 1996, 106. ábra
- | Rippl-Rónai József gyűjteményes kiállítása. Nemzeti Galéria, 1998, 224. ábra
- | József Rippl-Rónai. Le Nabi hongrois. Somogy Éditions d'Art, Paris, 1999, 226. ábra
- | Ein Ungar in Paris. József Rippl-Rónai 1861 bis 1927. Schirn Kunsthalle, Frankfurt, 1999, 97. ábra

PÁRDARABJA REPRODUKÁLVA | PENDANT REPRODUCED:

- | Aknai Tamás: Rippl-Rónai. Corvina Kiadó, 1971, 17. oldal
- | Bernáth Mária: Rippl-Rónai József. Szemimpex Kiadó, 1998, XXIII. ábra

Kezdő ár | Starting price: 4 000 000 Ft / 10 000 EUR

Becsérték: 8 000 000 – 10 000 000 Ft

Estimate: 20 000 – 25 000 EUR

1. Gróf Andrássy Tivadar fotója
Forrás: Vasárnapi Ujság, 1905

2. Az egykori Fő utcai Andrássy Palota enteriőrje

MEGBÍZÁS AZ ANDRÁSSY EBÉDLŐRE

Gróf Andrássy Tivadar (1857-1905) országgyűlési képviselő, műértő, folytatva felmenőinek gyakorlatát, nagyvonalú mecénás is volt. Műpártolónak érdeklődését korának modern művészei, Mészöly Géza, és a barbizoni festők keltették fel. 1895-ben iparművészeti pályázatot hirdetett meg, és az akkor még teljesen ismeretlen, Párizsban élő Rippl-Rónai Józsefet kérte fel budai, Fő utcai palotája ebédlőjé-

nek berendezésére. A megbízásról Rippl-Rónai így ír önéletrajzában: „Az iparművészetnek életem: terveztem szőnyegetek, tányérsakat (sic), bútorokat – elvállaltam az Andrássy-ebédlő megcsinálását, ami mint jó anyagból készült dolog – ma is ritkítja párját, hát még akkor, mikor teljesen magában állott újszerűségénél fogva, még Henry van de Velde sem csinált ilyet – pedig ő már abban az időben erősen volt foglalkoztatva...”¹

A gróf, Rippl-Rónai és a Zsolnay gyár együttműködésének keretében megvalósult össz-művészeti alkotás, az Andrássy-ebédlő, a magyar iparművészet és szecesszió nagyszerű és emblemikus tárgye gyűjtése. Az ebédlő 1918-ban a háborús fosztogatóknak esett áldozatul, és darabjait szét-hordták.² Ma már nagyon ritkán kerül elő az ikonikus bútorok és edények közül egy-egy darab.

3. Az Andrássy-ebédlő rekonstrukciója Kaposváron, Róma-villa, Látogatóközpont

4. Bal oldalon a tálalószekrényben Rippl-Rónai kerámiai, jobb oldalon Rippl-Rónai falikárpitja láthatók

RIPPL-RÓNAI A ZSOLNAY GYÁRBAN

Rippl-Rónai 1897 ősztől kezdte meg munkáját a Zsolnay gyárban, hogy tervezze, és felügyelje a 72 darab tányérból, 12 desszert-tányérból és a hozzájuk tartozó tálaló edényekből álló étkezőtárgyak kivitelezését. Rippl-Rónai József és a Zsolnay gyár művészeti kapcsolatának részletei még nem tárultak fel a maguk teljességében³, de talán az újabban árveréseken felbukkanó műre-mek segítik majd a további kutatásokat.

Rippl-Rónai párizsi éve során szerzett tapasztalatai alapján, a Nabis művészkör tagjaként, Aristide Maillol és Edouard Vuillard barátjaként merész kísérletező kedvvel fordult az alkalmazott művészetek felé. Zsolnay Vilmos és a gyárat éppen ekkor, 1897-ben át-vevő fia szintén a kerámia gyártás technikai megújítására törekedett. Hármuk találkozása tehát nemcsak szerencsés, de mérföldkőnek is tekinthető a magyar művészi kerámia gyártásának történetében.

7. Rippl-Rónai József fényképe, 1899 körül

5. Zsolnay tányér az Andrássy-ebédlő készletéből, 1913
Dekorterv: Rippl-Rónai József

6. Zsolnay tányér az Andrássy-ebédlő készletéből, 1913
Dekorterv: Rippl-Rónai József

Rippl-Rónai ekkoriban készült falikárpitjai, festményei és grafikai a szimbolizmus eszköztárából merítenek és a motívumok, a stilizált virágok, felhőábrázolások valamint tájképek, az Andrássy-ebédlő számára tervezett darabokon is megjelennek. A készlet különleges újdonsága abban is rejlett, hogy az addigi szokásoktól eltérően, minden darab egyedi dekorációt kapott és mindegyikre rákerült a művész kézjegye. Rippl-Rónai az 1906-os milánói világkiállításon megsemmisült falikárpitjáról emlékezéseiben a következőket írta: „szépnek ígérkezett és igen eredetinek: zöld és sárga harmónia”. Ez a színpárosítás

tűnik fel az ebédlő számára tervezett *Vörös ruhás nő* című gobelinjén, és az ide tervezett kerámia számos darabján is, ahogy a most aukcióra kerülő tányéron is. Múzeumi és magángyűjteményekben jelenlegi tudásunk szerint mindössze mintegy negyven darab Rippl-Rónai tányér található, ezek részben a pécsi Janus Pannonius Múzeumban, illetve a budapesti Iparművészeti Múzeumban vannak. Az Andrássy-ebédlő számára tervezett, „zöld és sárga harmóniában” megvalósult tányér párdarabja számos publikációban reprodukált (ld. tárgyleírás), és unikális emléke egy kivételes művészi együttműködésnek.

HÁRSFALVI MAGDOLNA

8. Rippl-Rónai József: *Vörös ruhás nő*, 1898
Iparművészeti Múzeum, Budapest

1. MNG Adattár 19765/1977 25. p.
2. Az Andrássy-ebédlő eredeti otthona helyén ma a Francia Intézet modern épülete áll. Az ebédlőt 2014-ben a kaposvári Róma-villában rekonstruálták.

3. A Zsolnay szakértők eddigi kutatásainak eredményei nyújtják az alapot a művész és a gyár együttműködésének ismeretéhez. Csenkey Éva és dr. Kovács Orsolya publikációi segítették a jelen tanulmány megírását is.